

KOLAY OKUNUR METİN ÇALIŞMALARI
KOLAY KOLAY **KOLAY** KOLAY KOLAY KOLAY
NUR OKUNUR **OKUNUR** OKUNUR OKUNUR
METİN METİN **METİN** METİN METİN METİN
ÇALIŞMALARI **ÇALIŞMALARI** ÇALIŞMALARI
BERİ REHBERİ **REHBERİ** REHBERİ REHBERİ
KOLAY OKUNUR METİN ÇALIŞMALARI





cinselsiddetlemucadele.org

csdestek.org

Hazırlayan

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği

Katkıda Bulunanlar

İdil Seda Ak

Eda Dereci

Tasarım



Kolay okunur metinler, bilgi dolu karmaşık metinleri daha kolay okunabilir hale getirmek için tasarlanmıştır. Amacı ise daha anlaşılır metinler üretmek, eşitlikçi ve kapsayıcı bir okuma kültürü yaratmaktır.

Cinsel şiddet üzerinde konuşulması gereken bir konudur. Ancak karmaşık metinler ve zorlayıcı ifadeler, birçok kişinin bu önemli bilgiye ulaşmasını engelleyebilir.

Karmaşık metinler; zihinsel engelli bireyler, öğrenme güçlüğü çekenler, dil bariyerleriyle karşılaşanlar veya stres/kriz durumuyla baş etmek durumunda kalanlar için oldukça zorlayıcıdır ve bilgiye erişimleri, kendilerini koruma ve haklarını öğrenme yolunda büyük bir engel olabilir.

Bu nedenle bu kitapçık, cinsel şiddetle ilgili temel bilgileri herkesin anlayabileceği şekilde sunmak için kolay okunur biçimde hazırlandı.

Kolay okunur metin nedir?

Kolay okunur metin, yazılı bilgilerin anlaşılmasını kolaylaştırmanın bir yoludur, diğer bir deyişle kolay okunur metinlerde bilgilerin anlaşılması daha kolaydır.

Kolay okunur metinler, genellikle içeriği açıklamaya yardımcı olmak için kısa, net ve basit cümlelerden oluşur. Terminolojilerden ve mecazi anlatımlardan arındırılmıştır. Yazı oluşturulurken net bir format kullanılır.

Kolay okunabilir metinleri de hala okumakta zorlanan kişiler olabilir. Metni anlamalarına yardımcı olmak ve metnin ne hakkında olduğunu açıklamak üzere her cümlenin yanına resimler konur. Resimler kolay okunur metnin temelini oluşturur. Bu resimler; fotoğraf, çizim veya sembol/simgе şeklinde olabilir.

Okul Binası



Okul Binası



Okul Binası



Bu yöntem; sağlık dökümanları, resmi mektuplar, raporlar, anketler, sözleşmeler, politika metinleri, mahkeme kararları ve web sitelerindeki bilgiler gibi çeşitli belgelerin kolay okunur versiyonlarını oluşturmak için kullanılır.



İyi bir örnek:

İspanya'nın Asturias eyaleti Oviedo şehrindeki Aile Mahkemesi, mahkeme kararlarını ve çağrılarını zihinsel engelli kişiler için kolay okunabilir dilde hazırlamaya başlamış. Ulusal düzeyde faaliyet gösteren Plena Inclusión España adlı sivil toplum kuruluşunun bölgesel ofisi olan Plena Inclusión Asturias ile işbirliği yapılarak hayata geçirilen projede mahkemeler, zihinsel engelli kişilerin muhatap ya da müdahil olduğu tüm davalarda hazırladıkları resmi belgeleri bu kuruluşa göndererek belgelerin kolay okunabilir dilde hazırlanmasını talep etmişler. Oviedo'da başarılı bir pilot uygulamanın ardından, eyalet hükümeti ile bir anlaşma yapılarak bu sistemin eyaletteki 27 mahkemede uygulanması sağlanmış.

Kolay okunur metin fikri nereden çıktı?

1980'lerin sonu ve 1990'ların başında Birleşik Krallık'ta öğrenme güçlüğü çeken bir grup insan, önemli bilgileri okuyamadıklarını ve anlayamadıklarını fark etti ve yazılanları kolaylaştırmak için işbirliği yaptı. Grup, birçok belge ve bilginin onlar için anlaşılması ve erişilmesi zor bir şekilde yazıldığını keşfetti ve bunu değiştirmek için bir çalışma grubu oluşturdular. Çabaları, kolay okunur metnin ilk standartlarının oluşturulmasıyla sonuçlandı.

Kolay okunur metin kimler içindir?

Kolay okunur metinler temel olarak zihinsel engelli kişiler için oluşturulur.

Zihinsel engelli insanlar da tıpkı diğer herkes gibidir. Doğru desteği alırlarsa hayatta çok şey yapabilirler. Zihinsel engelli insanlar bir şeyleri anlamakta ve yeni şeyler öğrenmekte zorlanabilirler. Bu nedenle, zihinsel engelli kişilerin mümkün olduğunca açık ve anlaşılması kolay bilgilere sahip olması önemlidir.

Herkes gibi zihinsel engelli kişilerin de iyi bilgi edinme hakkı vardır. Bu, Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nde de yazılıdır. Sözleşmenin 9. Maddesi erişilebilirlikle ilgilidir ve engelli insanların erişilebilir bilgiye ulaşmaları gerektiğini söyler. Erişilebilir bilgi, insanların bilmeleri gerekenleri öğrenmelerine, kendi seçimlerini yapmalarına ve karar vermelerine yardımcı olur.

Kolay okunur metinler temel olarak zihinsel engelli kişiler için oluşturulmuştur ancak zamanla farklı grupların da bu metinlerden fayda sağladığı tespit edilmiştir. Bu gruplar;

- Okuma ve yazmada zorlanan kişiler
- Öğrenme problemi olan kişiler
- Disleksi tanısı olan kişiler
- O dili yeni öğrenmeye başlayan kişiler (yabancılar, göçmenler vb.)
- Hafıza sorunları yaşayan kişiler
- Dikkat problemi olan kişiler
- Acelesi veya stresi olan kişiler

Kolay okunur metin logosu



Bu işarete, “kolay okunur metin logosu” adı verilmiştir. Logoyu kullanmak için herhangi bir yerden özel izin istemenize gerek yoktur. csdestek.org sitesine girdiğinizde de sağ üst köşede bu logoyu görebilirsiniz, logonun üstüne tıklayınca kolay okunabilir metne ulaşabilirsiniz.

Kolay okunur metin neden önemli?

Kolay okunur metne ihtiyaç duyan kişiler, iyi bilgiye erişemezlerse toplumdan yavaş yavaş dışlanırlar. Çevrelerinde olup bitenlere katılamayabilirler ve diğer insanların kendileri için seçimler yapmasını ve kararlar almasını beklemek zorunda kalabilirler.

Kolay okunur metinler, okuyan kişinin şunları yapabilmesi için önemlidir:

- Yeni şeyler öğrenebilmek
- Toplumda (okuyucu olarak) yer alabilmek
- Haklarını bilmek ve onları savunmak
- Kendi seçimlerini yapabilmek

Kolay okunur metin standartları

İyi bilgilendirme yapmak, bilginin okunmasını ve anlaşılmasını kolaylaştırmak demektir. Bunu iyi yapmak için bazı standartları takip etmeniz gerekir. Standartlar, insanların işleri aynı şekilde ve doğru biçimde yapmalarına yardımcı olan tavsiyeler listesidir. Bilgilerin okunmasını ve anlaşılmasını kolaylaştırmak istediğinizde zaman bu broşürdeki standartları göz önünde bulundurabilirsiniz. Bu standartlar, hazırladığınız bilginin biçimi ne olursa olsun, bilginin nasıl kolay ve anlaşılır hale getirileceğini size anlatacaktır.

Bu broşür hazırlanırken, **Herkes için Bilgi: Bilgilerin Kolay Okunması ve Anlaşılması için Avrupa Standartları** (Information for All: European Standards for Making Information Easy to Read and Understand, Inclusion Europe, 2017) belgesi kullanılmıştır.

Tüm metinler kolay okunur hale getirilebilir ve bunun için bir uzmanlık gerekmez. Sadece ilgili standartlara uymak ve faydalanıcılara metni okutarak onların geri dönütleri ile metni düzenlemek gereklidir.

Kolay okunur metin oluşturulurken şu standartlara dikkat edilir:

- Cümleleri her zaman kısa tutun.
- İnsanların iyi bileceği, anlaşılması kolay kelimeler kullanın.
- Zor kelimeler kullanmayın. Zor kelimeler kullanmanız gerekiyorsa, bunları her zaman net bir şekilde açıkladığınızdan emin olun.
- Bir şeyleri açıklamak için örnekler kullanın. İnsanların günlük yaşamlarından bilecekleri örnekler kullanmaya çalışın.
- Belgeniz boyunca aynı şeyi tanımlamak için aynı kelimeyi kullanın.
- Mecazi anlatımlar, metaforlar, terminolojik kelimeler kullanmayın.
- Çok iyi bilinmedikçe başka dillerden kelimeler kullanmayın.
- Kelime kısaltmaları kullanmaktan kaçının. Mümkünse kelimeyi tam olarak kullanın. Baş harfler her kelimenin ilk harfidir. Eğer baş harfleri kullanmanız gerekiyorsa, açıklayın. Örneğin, "AB" yazıyorsanız, bunun "Avrupa Birliği" anlamına geldiğini açıklayın.

- Mümkün olduğunca tüm özel karakterlerden (\, &, < veya # gibi) kaçının.
- "rn." veya 'vb.' gibi tüm kısaltmalardan kaçının.
- Yüzdeleri (%63) ve büyük sayıları (1,758,625) anlamak zordur. Yüzdeleri ve büyük sayıları kullanmamaya çalışın. Bunun yerine, ne demek istediğini- zi açıklamak için "az" ve "ok" gibi kelimeler kullanın.
- Asla dipnot kullanmayın.
- Basit noktalama iřaretlerini kullanın.
- Metinde insanlarla doğrudan konuřun. Bunu yapmak için "sen" gibi keli- meler kullanın.
- Mümkün olduğunca olumsuz cmler yerine olumlu cmler kullanın. Örneğin, "Toplantı bitmeden ayrılmamalısın" yerine "Toplantının sonuna kadar kalmalısın" deyin.
- Mümkün olduğunca pasif dil yerine aktif dil kullanın. Örneğin, "size bir mektup gönderilecek" yerine "doktor size bir mektup gönderecek" deyin.
- Bilgileri her zaman anlaşılması ve takip edilmesi kolay bir sıraya koyun. Aynı konuyla ilgili tüm bilgileri bir arada gruplayın.
- nemli bilgileri tekrarlamakta sakınca yoktur. Zor kelimeleri birden fazla kez açıklamakta sakınca yoktur.
- Okunması, takip edilmesi ve fotokopisinin çekilmesi kolay bir format kulla- nın. Örneğin, A4 veya A5 format gibi.
- Asla metnin okunmasını zorlaştıracak bir arka plan kullanmayın. Örneğin, arka plan olarak asla bir resim veya desen kullanmayın.
- Koyu bir arka plan kullanırken dikkatli olun. Bunu yaptığınızda, arka planın yeterince koyu ve yazının okunabilecek kadar açık renkte olduğundan emin olun.
- Her zaman net ve okunması kolay bir yazı tipi kullanın. Örneğin Arial veya Tahoma net ve okunması kolay yazı tipleridir.
- Her zaman büyük font kullanın. En az Arial 14 ya da 16 boyutunda font kullanmalısınız.
- Bütün kelimeleri büyük harflerle yazmayın. Küçük harflerin okunması daha kolaydır.

- Metninizde sadece 1 tür yazı fontu kullanmaya çalışın.
- Asla italik kullanmayın.
- Metinde kelimelerin altını çizmek, bazı kişilerin metni okumasını zorlaştırabilir.
- Mümkünse renkli yazmaktan kaçının çünkü bazı insanlar renkler arasındaki farkı anlayamaz. İnsanlar belgenizin fotokopisini siyah beyaz çekmek isteyebilir. Bu durumda renkler net bir şekilde ortaya çıkmayacaktır. Bazı renkler belirli arka planlarda iyi durmaz. Örneğin beyaz kağıt üzerindeki sarı yazıları görmek kolay değildir.
- Bir şeyleri listelemek için madde işaretleri kullanın.
- Virgüllerle ayrılmış kelimelerden oluşan bir listeyi okumak kolay değildir, bundan kaçının.
- Yeni bir cümleye her zaman yeni bir satırda başlayın.
- 1 kelimeyi asla 2 satıra bölmeyin. Bu, bir kelimeyi 2 satıra bölmek için asla kısa çizgi (-) kullanmayın anlamına gelir.
- Mümkünse 1 cümle 1 satıra sığmalıdır.
- Virgül veya “ve” kullanmayın, yeni bir fikre başlamadan önce nokta kullanarak cümle başına yalnızca 1 fikir yazın.
- Metni sayfanın soluna hizalayın. Metni asla iki yana yaslamayın. İki yana yaslı metinlerde sözcükler arasında büyük boşluklar olur ve okunması daha zordur.
- Açık ve anlaşılması kolay başlıklar kullanın. Başlıklar, altındaki metnin ne hakkında olduğunu size söylemelidir.
- Her zaman insanlara ihtiyaç duydukları tüm bilgileri verdiğinizden emin olun. Bilginin kimin için ve ne hakkında olduğunu açık olduğundan emin olun.
- Önemli bilgilerin kolay bulunabilir olduğundan emin olun. Bunu yapmak için şunları yapabilirsiniz: Bu bilgileri belgenin başına koyun, önemli bilgileri kalın harflerle vurgulayın veya önemli bilgileri bir kutuya koyun.
- Birçok insan metinleri okumakta zorlanır. Metni anlamalarına yardımcı olmak için ve metnin ne hakkında olduğunu açıklamak için metnin yanına resimler yerleştirmelisiniz.

- Metni açıklamak için fotoğraflar, çizimler veya semboller/simgeler kullanabilirsiniz. Mümkünse, belgenizin tamamında aynı tarzda görseller kullanmaya çalışın.
- Her zaman net, anlaşılması kolay ve metin parçasıyla uyumlu görseller seçin.
- Belge boyunca aynı şeyi açıklamak için aynı görseli kullanın.
- Her zaman okuyucular için iyi ve doğru olan görselleri kullanın. Örneğin, yetişkinler için yazarken asla çocuklara yönelik görseller kullanmayın.
- Metni oluşturduktan sonra mutlaka faydalanıcılara okutun ve onların metne ilişkin geri dönütleri alın.

Csdestek.org ve kolay okunur metin

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği'nin oluşturduğu bir site olan csdestek.org taciz, tecavüz, çocuklukta yaşanan cinsel istismardan hayatta kalan yetişkinlerin ihtiyaçları düşünülerek hazırlanmıştır.

Cinsel şiddetle ilgili genel bilgileri, şiddeti bildirme ve destek alma sürecinde ihtiyaç duyulabilen hastane, karakol ve benzeri süreçlerle ilgili bilgileri ve öz yardım bilgilerini içerir. Ayrıca İstanbul'da şiddet sonrası başvurulabilecek destek birimleri ile ilgili bilgiler ve çeşitli kaynaklar içermektedir.

2022 yılında bu bilgilerin daha fazla okuyucuya ulaşması için, dernek tarafından sitedeki bilgilerin kolay okunur metin versiyonu oluşturulmaya karar verildi ve bir ekip oluşturuldu. Bu ekip; bir dernek profesyoneli (csdestek.org sorumlusu), derneğin erişilebilirlik danışmanı ve bir grafik tasarımcıdan oluştu.

Öncelikle tüm ekip birlikte çalışarak bu çalışma için bir takvim oluşturdu.

Sonrasında erişilebilirlik danışmanı, derneğin '**2021 Etki Değerlendirme Raporu**'nu okuyarak, '**Csdestek.org'un Etkisi**' başlığı altındaki verileri inceledi ve site ziyaretçilerinin en çok okuduğu bölümleri tespit etti. Buradan bir metin oluşturan erişilebilirlik danışmanı, daha sonra bu bilgileri kolay okunur metin haline getirdi.

Oluşturulan kolay okunur metin 3 okuyucuya iletili ve onlardan gelen geri dönüşlere göre metin yeniden düzenlendi.

Nihai hale gelen metin kısmı grafik tasarımcıya iletili. Grafik tasarımcı ve erişilebilirlik danışmanı beraber çalışarak hangi cümleye ne tür bir görselin uygun olduğuna karar verdi. Daha sonra da karar verilen görseller grafik tasarımcı tarafından çizildi ve kolay okunur metin son haline getirildi.

Csdestek.org sorumlusu da web tasarımcısının desteğini alarak metni csdestek.org sitesine yerleştirdi.

[Csdestek.org](https://csdestek.org)'un ana sayfasında sağ üst köşede kolay okunur metin logosu bulunmaktadır, bu logonun üstüne tıkladığında kolay okunur metin sayfası açılmaktadır. Burada metin ve görseller bulunmaktadır. Sayfayı aşağı kaydıkça bilgilere erişilmektedir.



Csdestek.org'taki kolay okunur metinden nasıl faydalanabilirsiniz?

Metinde; cinsel şiddetin tanımı, cinsel şiddet olarak kabul edilen davranışlar ve şiddete uğrayan bir kişinin nerelere ve nasıl başvuru yapabileceği ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Siz neler yapabilirsiniz?

- Metnin varlığını bilmek ilk aşama. Lütfen csdestek.org sitesine girin, kolay okunur metin logosuna tıklayın ve açılan sayfada metni inceleyin.
- Sonraki aşamada, metnin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasında rol üstlenebilirsiniz.
- Eğer özel eğitim öğretmeni, sosyal hizmet uzmanı, psikolojik danışman veya psikolog iseniz ve zihinsel engelli bireylerle çalışıyorsanız, metni hedef kitleye doğrudan sunmak yerine onlarla ve aileleri ile ön hazırlık çalışmaları yapabilir ve sonrasında metnin üzerine tartışmalar yürütebilirsiniz.
- Eğer sivil toplum çalışanıysanız, kendi örgütünüzde bu metnin bilinilirliğini sağlayabilirsiniz ve daha çok metnin kolay okunur versiyonda üretilmesi için savunuculuk yapabilirsiniz.
- Eğer polis veya sağlık çalışanı iseniz, metni çalışma arkadaşlarınıza tanıtabilir ve onlar tarafından da kullanılmasının sağlayabilirsiniz.

Hiç kimsenin geride bırakılmadığı
kapsayıcı bir dünya dileğiyle...

Kaynaklar

Ak, İ.S (2018). Zero Project Konferansı , İyi Örneklerden Seçmeler. Sivil Düşün. Erişim: https://www.academia.edu/37389414/Zero_Project_%C4%B0yi_%C3%96r-neklerden_Se%C3%A7meler_pdf

Birleşmiş Milletler (2007). Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi. Birleşmiş Milletler. New York. Erişim: <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/132-engellilerin-haklarna-iliskin-sozlesme/>

Cinsel Şiddet İle Mücadele Derneği (ÇŞMD) (2023). Kolay Okunur Metin. ÇŞMD. İstanbul. Erişim: <https://csdestek.org/tr/kolay-okunur-metin>

Easy Read Online (2023). Easy Read: A Brief History of Making Information Accessible for People with Learning Disabilities. Liverpool, İngiltere. Erişim: <https://www.easy-read-online.co.uk/post/easy-read-a-brief-history-of-making-information-accessible-for-people-with-learning-disabilities>

Inclusion Europe (2017). Information for All: European Standards for Making Information Easy to Read and Understand. Inclusion Europe tarafından Avrupa Komisyonun desteği ile basılmıştır. Brüksel. Erişim: https://www.inclusion-europe.eu/wp-content/uploads/2017/06/EN_Information_for_all.pdf

Nomura, M., Nielsen, G.S. and Tronbacke B. on behalf of the IFLA (2010). Guidelines for easy-to-read materials. Library Services to People with Special Needs Section. The Hague, IFLA Headquarters. Erişim: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/publications/professional-report/120.pdf>

KOLAY OKUNUR METİN ÇALIŞMALARI
KOLAY KOLAY **KOLAY** KOLAY KOLAY KOLAY
NUR OKUNUR **OKUNUR** OKUNUR OKUNUR
METİN METİN **METİN** METİN METİN METİN
ÇALIŞMALARI **ÇALIŞMALARI** ÇALIŞMALARI
BERİ REHBERİ **REHBERİ** REHBERİ REHBERİ
KOLAY OKUNUR METİN ÇALIŞMALARI



cinselsiddetlemucadele



cs_mucadele



cinselsiddetlemucadelederneği



CinselŞiddetleMucadeleDerneği

www.cinselsiddetlemucadele.org - info@cinselsiddetlemucadele.org